17. syyskuu 2026

Pälvisilsa

Aiheuttaja
Trichophyton Verrucosum- sieni. Suomessa esiintyy myös muita kotieläinten sienitauteja.

Esiintyvyys
Nautojen sienitauti, mutta voi tarttua myös naudasta ihmiseen tai muihin eläimiin ja päinvastoin (zoonoosi). Suomessa nautojen pitopaikoista n.6 % on pälvisilsapositiivisia ja viime vuosina tauti on levinnyt tehokkaasti. Pälvisilsaa esiintyy eri puolilla maailmaa ja tauti on Ruotsissa ja Tanskassa Suomea yleisempi.

Leviäminen
Pälvisilsa leviää kosketustartuntana suoraan eläimestä toiseen, mutta itiöt voivat levitä myös eläinkuljetusten, työvälineiden ja -koneiden, vaatteiden, haitta- ja lemmikkieläinten tms. välityksellä. Sisällä eläintiloissa itiöt voivatE levitä ilmavirtausten kuljettaman pölyn mukana.

Sienen itiöt säilyvät navettaympäristössä useita vuosia; viileissä ja kuivissa olosuhteissa, kuten rakenteisiin kertyneessä pölyssä jopa 10 vuotta. Naudat voivat kantaa pälvisilsaitiöitä turkissaan joitakin kuukausia oireiden päättymisen jälkeen.

Riskitekijät
Tauti voi kulkeutua ihmisten, koneiden ja työvälineiden kautta. Hyvä tautisulku ja erilliset lastaustilat vähentävät tartuntariskiä.

Itämisaika
Muutamasta viikosta muutamaan kuukauteen.

Oireet naudoilla
Pälvisilsa näkyy iholla pyöreinä, reunoiltaan leviävinä, karvattomina läiskinä. Aluksi iho on punertava, mutta muuttuu vähitellen harmaaksi ja panssarimaiseksi. Tavallisesti läiskiä esiintyy pään

Tyypillisiä pälvisilsamuutoksia vasikoilla.

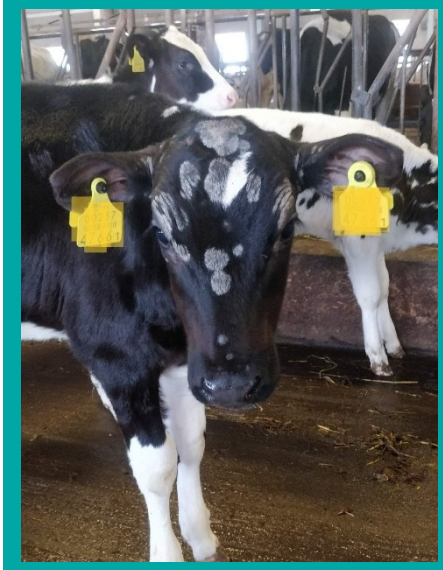

n.6 %

Nasevan pitopaikoista on pälvisilsapositiivisia.

Eläinten terveys ETT ry
PL 221, 60101 SEINÄJOKI

etunimi.sukunimi@ett.fi
www.ett.fi

ja kaulan alueella, mutta niitä voi olla myös muualla eläimen iholla. Tyypillisimmät oireet näkyvät vasikoissa, lehmillä tauti voi esiintyä pelkkinä punertavina karvattomina alueina. Oireet kestävät n. 2–6 kuukautta. Tauti heikentää vastustuskykyä ja ihomuutoksiin voi tulla bakteeritulehdus.

Pälvisilsa on lainsäädännössä kuukausittain ilmoitettava eläintauti.

Oireet ihmisellä

Pälvisilsa on zoonoosi ja voi tarttua myös ihmiseen. Tauti oireilee rengasmaisia, punoittavia ja selvärajaisia läikkiä, joiden reunat ovat usein korostuneet ja hilseilevät. Läiskät voivat myös kutista. Oireiden ilmaantuessa ota yhteyttä työterveyteen.

Hoito

Tehokkain tapa hallita tartuntaa on aloittaa saneeraus ja rokottaa kaikki tilan naudat kahteen kertaan pälvisilsaa vastaan. Näin eläimet eivät ehdi oireilla rajusti. Jatkossa tilalla rokotetaan syntyvät vasikat ja ostoeläimet ainakin kolmen vuoden ajan oireiden päättymisestä. Pälvisilsaan sairastuneet eläimet voidaan käsitellä sieniin ja niiden itiöihin tehoavalla aineella (1:6 jodiliuos tai muu sieniin tehoava eläinten iholla sallittu valmiste) 3–4 kertaa muutaman päivän välein, mikäli se sääolot ja ympäristön lämpötila mahdollistavat käsittelyn. Navetan puhdistus ja desinfiointitoimenpiteet ovat osa pälvisilsasaneerausta. Lue lisää pälvisilsasaneerauksesta.

Tyypillisiä pälvisilsaoireita sonnilla.

Diagnoosi

Pälvisilsaläiskästä voidaan ottaa raape- ja harjanäytteet. Tutkimusmenetelmät Suomessa ovat PCR ja sieniviljely.

Vastustus

Pälvisilsa on Suomessa elinkeinon vastustama tauti ja tiloja kannustetaan pälvisilsasaneeraukseen. Lisätietoa ETT:n Pälvisilsa-verkkosivulta.

Eläinten terveys ETT ry
PL 221, 60101 SEINÄJOKI

etunimi.sukunimi@ett.fi
www.ett.fi